

rozvytku-silskoho-hospodarstva-ta-silskykh-terytorii-v-ukraini-na-period-do-2030-roku.

4. На шляху до Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 роки, узгодженої з новою САП ЄС Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від ____ _____ 2024 р. № ____ – р. Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/Strategia%20agro%202030%20V10%20(5).pdf_

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-427-9-26>

ПРАКТИКА З НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК ОДИН ІЗ АСПЕКТІВ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Похилюк О. М.

*кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри української філології
Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
м. Вінниця, Україна*

Роль закладу освіти сьогодні – підготувати здобувачів до життя, навчити їх критично мислити, аналізувати, опрацьовувати ті обсяги інформації, яку вони отримують звідусіль та вибирати із неї необхідне, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Наше життя зараз – це постійне навчання й тому необхідно навчити молоде покоління постійно опановувати нові знання, знаходити потрібну інформацію та застосовувати її в житті, таким чином активно впроваджуючи компетентнісне навчання в освітній процес на всіх рівнях. Сутність такого підходу спрямована на роботу з інформацією та опанування здобувачами компетентностей, умінь і навичок, які дозволять їм бути успішними, конкурентними та цінними на сучасному ринку праці, і вітчизняному, і закордонному.

Однією із важливих компетентностей, якими повинні володіти сучасні фахівці в галузі освіти й науки, є дослідницька, що передбачає, як узагальнює О. Біда, вміння співпрацювати, вступати у контакти, легку сумісність, готовність до змін, до самовизначення [1]. Крім того, науковиця розглядає дослідницьку компетентність як інтегративну

характеристика особистості, що передбачає володіння методологічними знаннями, технологією дослідницької діяльності, а також визнання їх цінності й готовність до їх використання в професійній діяльності. Зауважимо, що саме дослідницька компетентність є ключовою для розвитку інших компетентностей, оскільки допомагає людині навчатися впродовж життя, стати конкурентноздатною, успішною в подальшому житті. М. Головань слушно визначає дослідницьку компетентність як «цілісну, інтегративну якість особистості, що поєднує в собі знання, уміння, навички, досвід діяльності дослідника, ціннісні ставлення та особистісні якості і виявляється в готовності і здатності здійснювати дослідницьку діяльність з метою отримання нових знань шляхом застосування методів наукового пізнання, застосування творчого підходу в цілепокладанні, плануванні, аналізі, прийнятті рішень та оцінці результатів дослідницької діяльності. Причому дослідницька компетентність хоч і є продуктом навчання, але не прямо впливає з нього, а є наслідком саморозвитку особистості того, хто навчається, його особистісного зростання, цілісної самоорганізації і синтезу його пізнавального, діяльнісного і особистісного досвіду» [Головань, с. 197–198].

З-поміж багатьох факторів, що впливають на формування й розвиток дослідницької компетентності майбутніх вчителів української мови й літератури в КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», до яких можна віднести низку освітніх компонентів, зокрема обов'язкових («Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Сучасна українська лінгводидактика», «Методика навчання української мови», «Методика навчання української літератури» та ін.) та вибіркових («Науковий пошук вчителя-філолога», «Основи наукових досліджень», «Професійно-методичний практикум майбутнього вчителя української мови та літератури» та ін.), написання курсової роботи з психолого-педагогічних дисциплін (3 рік навчання) та з української філології (4 рік навчання), активне їх залучення до науково-методичних заходів різного характеру (конференції, семінари, круглі столи тощо), якісно вирізняється практика з науково-педагогічних досліджень [5]. Саме цей вид практики, як зазначено в офіційно затвердженій робочій програмі, має на меті формування методологічної культури здобувачів освіти щодо здійснення науково-педагогічного дослідження та забезпечення поглибленої теоретичної та методичної підготовки до написання наукової статті з урахуванням вимог [7].

Практика з науково-педагогічних досліджень сприяє вдосконаленню всієї системи методичної підготовки, розвитку індивідуальних творчих здібностей майбутніх учителів-філологів, їх ерудиції, вихованню в них активності в процесі набуття професійних і пізнавальних умінь та навичок, оскільки проводиться в сьомому

навчальному семестрі. З-поміж основних завдань цього виду практики можна виокремити розширення уявлення про науково-дослідницьку діяльність, науковий текст, його структуру та мовностилістичні засоби; оволодіння сучасною методологією наукового-педагогічного дослідження; опанування вміннями викладати здобуті результати у вигляді наукової публікації; сприяння активізації науково-дослідної діяльності здобувачів; опанування технології роботи з науковими текстами; засвоєння методики наукового-педагогічного дослідження; розвиток у практикантів професійних творчих та дослідницьких здібностей тощо.

На початку навчального семестру, в якому передбачено практику з науково-педагогічних досліджень, здобувачі освіти після консультації з призначеними методистами обирають тему (проблему), над якою працюватимуть упродовж семестру, яку будуть апробувати під час проведення уроків української мови та літератури на закріплених базах практики, результати чого в подальшому оформлюються у форматі науково-методичної статті в студентському збірнику досліджень «Інтеграція теоретичної та практичної підготовки майбутнього вчителя української мови та літератури», що вже понад 5 років видається на кафедрі української філології філологічного факультету нашого закладу освіти. Як бачимо в робочій програмі практики, ознайомленню з вимогами щодо написання, оформлення та підготовки до друку науково-методичної статті присвячений один зі змістових модулів [7]. Якщо проаналізувати тематику досліджень здобувачів за минулий навчальний рік, то з-поміж найцікавіших можна зазначити опрацювання питань ефективності використання інтерактивних вправ «Оживи світлинку», «Вірю – не вірю», технології «Бюро знахідок», стратегії «Фішбоун», методів «Кроссенс», «Прес» та ін. на уроках української словесності в закладах загальної середньої освіти [4]. Як слушно зауважують Т. Новицька, С. Іванова, А. Кільченко, Т. Вакалюк, І. Мінтій, «наукова діяльність не може оцінюватись лише на основі кількісних параметрів» [6, с. 88]. Саме тому з метою покращення якості науково-методичних досліджень здобувачів рекомендуємо тематику таких студій пов'язувати з тематикою їх курсових досліджень, виступів на конференціях, семінарах та круглих столах, щорічно організовуваних кафедрою української філології, та виконувати роботу над цими дослідженнями у зв'язку з науково-методичною проблемою, над якою працює кафедра та науково-педагогічний колектив коледжу в цілому. Узагальнюючи, зауважимо, що одним з головних завдань науково-педагогічних досліджень, які виконують здобувачі під час практики, є розкриття внутрішніх суперечностей актуальних педагогічних явищ, що вивчаються, дослідження шляхів чи засобів їх

подолання з метою підвищення якості освітнього процесу закладів загальної середньої освіти.

Науковці виокремлюють такі методологічні вимоги до проведення науково-педагогічних досліджень: досліджувати педагогічні процеси та явища такими, якими вони є насправді, з усіма позитивними й негативними сторонами, успіхами й труднощами; не описувати явища, а критично аналізувати їх; оперативно реагувати на дійсно нове в теорії та практиці педагогіки; забезпечувати практичну спрямованість, вагомість і добротність рекомендацій; забезпечувати надійність наукового прогнозу, бачення перспективи розвитку досліджуваного педагогічного процесу, явища; дотримуватися суворої логіки думки, чистоти педагогічного експерименту [3, с. 81]. Саме тому методистам, що керують аналізованим видом практики, доречно контролювати дотримання здобувачами описаних вище вимог, що сприятиме підвищенню якості науково-педагогічних досліджень та формуванню дослідницької компетентності майбутніх фахівців.

Отже, вдало організована та методично доцільно керована практика з науково-педагогічних досліджень сприяє формуванню дослідницької компетентності майбутніх вчителів української мови та літератури, що в подальшому сприятиме покращенню результативності навчання на вищих освітніх ступенях та в професійній діяльності педагогів.

Література:

1. Біда О. А. Зміст поняття «дослідницька компетентність» у вітчизняній та зарубіжній літературі. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки»*. Вип. № 15. 2017. С. 3–6.

2. Головань М. С. Модель формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. № 5(23). С. 196–205.

3. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: поради молодим науковцям. Київ–Вінниця : Вінниця, 2008. 278 с.

4. Інтеграція теоретичної та практичної підготовки майбутнього вчителя української мови та літератури : збірник матеріалів практики з науково-педагогічних досліджень / упоряд. та відпов. за випуск І. В. Василевич, О. М. Похилюк. Вінниця : ТОВ «Твори», 2023. 133 с.

5. Навчальний план підготовки бакалавра за спеціальністю 014 «Середня освіта (Українська мова і література)». URL: <https://vgpk.edu.ua/wp-content/uploads/2024/05/Navchalnyy-plan-2023-2024-n.-r.pdf> (дата звернення 29.07.2024).

6. Новицька Т., Іванова С., Кільченко А., Вакалюк Т., Мінтій І. Проблема оцінювання результативності науково-педагогічних досліджень у європейському науковому освітньому просторі. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023. Том 11, № 7. С. 80–91. DOI: 10.31110/2616-650X-vol11i7-011

7. Робоча програма практики з науково-педагогічних досліджень. Вінниця: ВГПК, 2023. 38 с. URL: <https://vgpk.edu.ua/wp-content/uploads/2024/03/Praktyka-z-NPD.pdf> (дата звернення 29.07.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-427-9-27>

СПЕЦИФІКА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Прокопець К. О.

кандидат медичних наук, доцент,

доцент кафедри хірургії

ННЦ «Інститут біології та медицини»

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

Ткаліч В. В.

доктор філософії,

відділення політравми

Комунальне некомерційне підприємство

«Київська міська клінічна лікарня № 17»

м. Київ, Україна

Адаптація освітньої інфраструктури

В умовах воєнного часу модифікація фізичного навчального середовища має вирішальне значення для забезпечення як безпеки, так і доступності для студентів і викладачів. Навчальні заклади повинні адаптувати свою інфраструктуру, щоб протистояти потенційним загрозам, зберігаючи при цьому сприятливу атмосферу для навчання. Це часто передбачає зміцнення будівель для захисту від нападів і створення безпечних зон у школах, куди учні можуть швидко відступити в надзвичайних ситуаціях. Крім того, доступність є важливою проблемою, оскільки школи повинні пристосовуватись до учнів з обмеженими можливостями, забезпечуючи, щоб запасні виходи та засоби були доступні для всіх. Такі модифікації спрямовані не лише на фізичну безпеку, а й на психологічну впевненість, допомагаючи